

ΚΛΗΡΟΝΟΜΙΚΗ ΔΙΑΔΟΧΗ
ΕΞ ΑΔΙΑΘΕΤΟΥ
ΑΝΑΓΚΑΣΤΙΚΗ ΚΛΗΡΟΝΟΜΙΚΗ ΔΙΑΔΟΧΗ

Διευκρινίσεις, Συμπληρώσεις, Παρατηρήσεις

1. Κληρονομική διαδοχή εξ αδιαθέτου

Δικαιολογία

Η εξ αδιαθέτου διαδοχή στηρίζεται στην αρχή ότι κανένας δεν πρέπει να πεθάνει ακληρονόμητος. Η επιλογή των προσώπων που καλούνται στην κληρονομία και η κατανομή της τελευταίας μεταξύ τους στηρίζονται στην εικαζόμενη βούληση που έχει ο μέσος (αφηρημένος) κληρονομούμενος. Αυτή η άποψη βρίσκει έρεισμα στην αρχή της ελευθερίας διάθεσης που προβαδίζει στο κληρονομικό δίκαιο.

Η πιο πάνω βούληση στην πραγματικότητα εκφράζει την κοινή πεποίθηση δικαίου για συμμετοχή της οικογένειας στην κληρονομία. Συνεπώς η άποψη ότι η εξ αδιαθέτου διαδοχή στηρίζεται σ' αυτή την πεποίθηση δε διαφέρει ουσιαστικά από την άποψη ότι η εξ αδιαθέτου διαδοχή πηγάζει από την εικαζόμενη βούληση του κληρονομούμενου. Η διαφορά της είναι φραστική: απηχεί απλώς γερμανιστικές αντιλήψεις.

Η εξ αδιαθέτου διαδοχή βασίζεται στις ακόλουθες κυρίως αρχές: Στην κληρονομία καλείται περιορισμένος αριθμός προσώπων. Η κλήση στηρίζεται σε τάξεις, ρίζες και γραμμές. Ο βαθμός συγγένειας, αντίθετα, δεν ασκεί επιρροή. Με ορισμένες προϋποθέσεις χωρεί αύξηση (προσαύξηση) μερίδων. Οι κατιόντες έχουν υποχρέωση συνεισφοράς.

Κληρονόμοι

Στην εξ αδιαθέτου διαδοχή καλούνται μόνο τα ακόλουθα πρόσωπα:

Συγγενείς εξ αίματος. Από τους συγγενείς του κληρονομούμενου καλούνται οι συγγενείς εξ αίματος, σε ευθεία ή πλάγια γραμμή. Καλούνται ειδικότερα μόνο:

- 1) Οι συγγενείς σε ευθεία γραμμή με τις επόμενες διακρίσεις:
 - α) οι κατιόντες απεριόριστα,
 - β) οι ανιόντες μέχρι και τον τρίτο βαθμό, δηλαδή γονείς, παππούδες και γιαγιάδες, προπαππούδες και προγιαγιάδες.
- 2) Οι συγγενείς σε πλάγια γραμμή μέχρι και τον τέταρτο βαθμό, δηλαδή αδελφοί, ανίψια, παιδιά ανιψιών, θείοι, πρώτα ζαδέρφια.

Σύζυγος που επιζεί. Στην κληρονομία καλείται και ο σύζυγος που επιζεί του κληρονομούμενου. Η συμμετοχή του εξαρτάται από το ποιοι άλλοι συγγενείς του τελευταίου καλούνται στην κληρονομία.

Δημόσιο. Το δημόσιο καλείται να κληρονομήσει, όταν δεν υπάρχουν συγγενείς που να καλούνται στην κληρονομία ή σύζυγος. Αυτό δεν μπορεί να αποποιηθεί (1848 § 2)· η αποδοχή γίνεται με το ευεργέτημα της απογραφής (118 § 1 ΕισΝΑΚ). Στις περιπτώσεις που δεν καλείται πορίζεται σημαντικά φορολογικά οφέλη από την κληρονομία.

Νομοθετικές απόψεις. Ο περιορισμός στην κλήση των εξ αίματος συγγενών είναι δικαιολογημένος. Στην κληρονομία πρέπει να καλούνται μόνο όσοι έχουν στενό συναισθηματικό δεσμό με τον κληρονομούμενο (κληρονόμοι που κλαίνε)· όχι όσοι δεν έχουν τέτοιο δεσμό (κληρονόμοι που γελούν). Η ρύθμιση του Α.Κ. είναι σχετικά προοδευτική σε σύγκριση με τη ρύθμιση άλλων ευρωπαϊκών δικαίων και αξίζει σ' αυτό το σημείο να επιδοκιμαστεί. Η σύγχρονη όμως κοινωνική και οικονομική πραγματικότητα και ιδίως η σμίκρυνση της οικογένειας και η διάδοση των κοινωνικών και λοιπών ασφαλίσεων επιβάλλουν νομοθετικές μεταρρυθμίσεις προς τρεις κατευθύνσεις. Πρέπει ειδικότερα:

- α) Να αποκλειστούν και άλλοι συγγενείς· π.χ. προπαπούδες και προγιαγιάδες, παιδιά ανιψιών, πρώτα ζαδέρφια.
- β) Να κληθούν, με ορισμένες προϋποθέσεις (λ.χ. μόνιμη συμβίωση) και άλλα πρόσωπα που έχουν στενό συναισθηματικό δεσμό με τον κληρονομούμενο (λ.χ. προγονοί, ψυχοπαίδια, πρόσωπο με το οποίο ο κληρονομούμενος συζεί μόνιμα σε ελεύθερη ένωση).
- γ) Να ενισχυθεί το κληρονομικό δικαίωμα του συζύγου: λ.χ. κλήση στο 1/2 με την πρώτη τάξη και στα 2/3 με τη δεύτερη· όταν δεν υπάρχουν γονείς, κλήση σε ολόκληρη την κληρονομία στη δεύτερη τάξη.

Τάξεις

Εισαγωγικά, διαδοχή τάξεων

1. Οι συγγενείς έχουν ενταχτεί σε τέσσερις ομάδες που λέγονται τάξεις. Δεν καλείται συγγενής, εφόσον υπάρχει άλλος από προηγούμενη τάξη. Δεν υπάρχει συγγενής είτε γιατί δεν υπήρξε ποτέ είτε γιατί δε ζει κατά την επαγωγή της κληρονομίας. Ο συγγενής που πέθανε μετά την επαγωγή σ' αυτόν καλείται να κληρονομήσει και το δικαίωμά του μεταβιβάζεται στους κληρονόμους του. Συγγενής που δε ζει ή που έχει πεθάνει είναι κατά το νόμο όχι μόνο όποιος έχει προαποβιώσει αλλά και όποιος έχει αποκλειστεί με διαθήκη από την εξ

αδιαθέτου διαδοχή, ή έχει αποποιηθεί, ή έχει κηρυχτεί ανάξιος. Συγγενής που ζει ή συντρέχει είναι κατά το νόμο και ο συγγενής που έχει επιβιώσει και δεν έχει αποκλειστεί, αποποιηθεί ή κηρυχτεί ανάξιος.

2. Ο σύζυγος που επιζεί καλείται με ορισμένο ποσοστό και στις τέσσερις τάξεις. Καλείται επίσης σε ολόκληρη την κληρονομία, στην πέμπτη τάξη, αν δεν υπάρχουν συγγενείς των άλλων τάξεων.
3. Το δημόσιο καλείται στην έκτη τάξη, αν δεν υπάρχει κανένας συγγενής από τις τέσσερις πρώτες τάξεις ούτε σύζυγος που επιζεί (ο τελευταίος θεωρείται ότι δεν υπάρχει και σε περίπτωση αποκλεισμού κατά το άρθρο 1822 - άσκηση αγωγής διαζυγίου).

Σύνθεση. Σε καθεμιά από τις τέσσερις πρώτες τάξεις έχει ενταχθεί και μια γενιά:

- α) Στην πρώτη, η γενιά του κληρονομούμενου: παιδιά, εγγόνια κ.ο.κ.
- β) Στη δεύτερη, η γενιά των γονέων: γονείς, τέκνα, έγγονοι και δισέγγονοί τους (αδελφοί, ανίψια και παιδιά ανιψιών).
- γ) Στην τρίτη, η γενιά των παππούδων και των γιαγιάδων: παππούδες και γιαγιάδες, τέκνα και έγγονοί τους (θείοι και πρώτα ζαδέρφια).
- δ) Στην τέταρτη, από τη γενιά των προπαππούδων και των προγιαγιάδων μόνο οι προπαππούδες και οι προγιαγιάδες.
- ε) Σε καθεμιά από τις πιο πάνω (α-δ) τάξεις καλείται και ο σύζυγος που επιζεί.

Κατανομή. Η κατανομή της κληρονομίας μέσα στις τέσσερις πρώτες τάξεις γίνεται ως εξής:

- α) Στην πρώτη, τα τέκνα κληρονομούν κατ' ισομοιρία και αποκλείουν τους κατιόντες τους. Οι τελευταίοι, εφόσον δε ζουν οι γονείς τους, κληρονομούν κατά ρίζες. Τα τέκνα και οι λοιποί κατιόντες έχουν υποχρέωση συνεισφοράς. Ο σύζυγος καλείται στο 1/4 της κληρονομίας και με προϋποθέσεις παίρνει ως εξάιρετο και τα οικιακά αντικείμενα.
- β) Στη δεύτερη, οι γονείς και οι αδελφοί κληρονομούν κατ' ισομοιρία και αποκλείουν τους κατιόντες τους (ανίψια, παιδιά ανιψιών). Οι τελευταίοι, εφόσον δε ζουν οι γονείς τους, κληρονομούν κατά ρίζες. Ο σύζυγος καλείται στο 1/2 της κληρονομίας και παίρνει ως εξάιρετο και τα οικιακά αντικείμενα.
- γ) Στην τρίτη, οι παππούδες και οι γιαγιάδες και από τις δύο γραμμές, πατρική και μητρική, κληρονομούν κατ' ισομοιρία και αποκλείουν τους κατιόντες τους (θείοι, πρώτα ζαδέρφια). Οι τελευταίοι, εφόσον δε ζουν οι γονείς τους, κληρονομούν κατά ρίζες μέσα σε κάθε γραμμή. Αν δεν υπάρχει κανένας κληρονόμος στη μία γραμμή, η περιουσία περιέρχεται στην άλλη. Ο σύζυγος

καλείται στο 1/2 της κληρονομιάς και παίρνει ως εξάιρετο και τα οικιακά αντικείμενα.

- δ) Στην τέταρτη, οι προπαππούδες και οι προγιαγιάδες και των δύο γραμμών κληρονομούν κατ' ισομοιρία ανεξάρτητα από τη γραμμή στην οποία ανήκουν. Ο σύζυγος καλείται στο 1/2 της κληρονομιάς και παίρνει ως εξάιρετο και τα οικιακά αντικείμενα.

Αποσπάσματα από το Κληρονομικό Δίκαιο - Ειδικό μέρος Παύλου Φίλιου, εκδ. Σάκκουλα, Αθήνα - Κομοτηνή, 1998

2. Νόμιμη μοίρα

Η νόμιμη μοίρα συμβιβάζει δύο βασικές αρχές που συγκρούονται στο κληρονομικό δίκαιο: την ελευθερία διάθεσης και την προστασία της οικογένειας. Ο συμβιβασμός όμως δεν αναιρεί το γενικό προβάδισμα που έχει η πρώτη, απλώς το περιορίζει για χάρη της οικογένειας: οι διατάξεις για την ελευθερία διάθεσης εκφράζουν τον κανόνα και οι διατάξεις για τη νόμιμη μοίρα την εξáιρεση.

1. Η νόμιμη μοίρα έχει ως δικαιολογία την προστασία της οικογένειας: της εξασφαλίζει ένα οικονομικό υπόβαθρο για την καλύτερη διαβίωσή της· καμιά φορά μάλιστα της «επιστρέφει» ένα μέρος της περιουσίας του κληρονομούμενου που προέρχεται από κληρονομική διαδοχή ή χαριστικές παροχές ή εργασία κ.λπ. άλλων μελών της.
2. Η «σμίκρυνση» της σύγχρονης οικογένειας, η οικονομική χειραφέτηση σε ευρεία έκταση των μελών της, η συμμετοχή του συζύγου στα αποκτήματα, οι κοινωνικές ασφάλισεις και η βαθιά μεταβολή στις κοινωνικές και οικονομικές σχέσεις έχουν θέσει υπό αμφισβήτηση τη δικαιολογητική βάση της νόμιμης μοίρας, τουλάχιστον στην έκταση και τη μορφή που αναγνωρίζει Α.Κ. Έτσι δεν είναι άτοπο να υποστηριχθεί ότι το μέλλον της νόμιμης μοίρας είναι αβέβαιο. Η άποψη αυτή ενισχύεται και από το γεγονός ότι πολλά ξένα δίκαια (λ.χ. αγγλοαμερικανικά) αναγνωρίζουν σε ορισμένα μέλη της οικογένειας, κάτω από ορισμένες προϋποθέσεις, μόνο αξίωση της διατροφής σε βάρος της κληρονομιάς, δηλαδή αγνοούν το θεσμό της νόμιμης μοίρας.
3. Η νόμιμη μοίρα προϋποθέτει πραγματική ή υποθετική κλήση στην εξ' αδιαθέτου διαδοχή: ο μεριδιούχος με βάση την πραγματική κατάσταση (δεν υπάρχει διαθήκη) ή την υποθετική (αν δεν υπήρχε διαθήκη) πρέπει στη συγκεκριμένη περίπτωση να καλείται στην εξ' αδιαθέτου διαδοχή. Η νόμιμη μοίρα είναι συνάρτηση της εξ' αδιαθέτου μερίδας. Οι αρχές της εξ' αδιαθέτου διαδοχής (διαδοχή τάξεων και ριζών) ισχύουν καταρχήν και γι' αυτήν. Ο μεριδιούχος αποκτά δικαίωμα νόμιμης μοίρας με το δικό του δικαίωμα απέναντι στον

κληρονομούμενο, όπως ακριβώς ο εξ' αδιαθέτου κληρονόμος δε διαδέχεται το μεριδιούχο που εξέπεσε.

4. Οι λόγοι έκπτωσης από την εξ' αδιαθέτου διαδοχή (λ.χ. προαποβίωση, αποποίηση, αναξιοσύνη κ.λπ.) είναι συγχρόνως λόγοι έκπτωσης και από τη νόμιμη μοίρα.

Αποσπάσματα από το Κληρονομικό Δίκαιο - Ειδικό μέρος Παύλου Φίλιου, εκδ. Σάκκουλα, Αθήνα - Κομοτηνή, 1998

3. Αποκλήρωση

Αρ. 1839 - Αποκλήρωση. Ο διαθέτης μπορεί για ορισμένους λόγους, που αναφέρονται στο νόμο, να στερήσει το μεριδιούχο από τη νόμιμη μοίρα (αποκλήρωση). Η αποκλήρωση γίνεται με διάταξη τελευταίας βούλησης.

Αρ. 1840 - Λόγοι υπέρ του ανιόντος. Ο διαθέτης μπορεί να αποκληρώσει τον κατιόντα αν αυτός: 1) επιβουλεύτηκε τη ζωή του διαθέτη, του συζύγου ή άλλου κατιόντος του διαθέτη· 2) προκάλεσε με πρόθεση σωματικές κακώσεις στο διαθέτη ή στο σύζυγό του, από τον οποίο κατάγεται ο κατιών· 3) έγινε ένοχος κακουργήματος ή σοβαρού πλημμελήματος με πρόθεση, κατά του διαθέτη ή του συζύγου του· 4) αθέτησε κακόβουλα την υποχρέωση που είχε από το νόμο να διατρέφει το διαθέτη· 5) ζει βίο άτιμο ή ανήθικο, παρά τη θέληση του διαθέτη. Η αποκλήρωση για το λόγο αυτό είναι άκυρη, αν ο κατιών κατά το θάνατο του διαθέτη είχε οριστικά εγκαταλείψει τον άτιμο ή ανήθικο βίο.

Αρ. 1841 - Λόγοι υπέρ του κατιόντος. Ο διαθέτης μπορεί να αποκληρώσει το γονέα του αν συντρέχει ένας από τους λόγους αποκλήρωσης που αναφέρονται στο προηγούμενο άρθρο αριθμ. 1, 3 και 4.

Αρ. 1842 - Λόγος υπέρ του συζύγου. Ο διαθέτης μπορεί να αποκληρώσει το σύζυγό του, αν κατά το χρόνο του θανάτου είχε δικαίωμα να ασκήσει αγωγή διαζυγίου για βάσιμο λόγο αναγόμενο σε υπαιτιότητα του συζύγου του.

Αρ. 1843 - Πότε πρέπει να υπάρχει ο λόγος. Ο λόγος της αποκλήρωσης πρέπει να υπάρχει κατά το χρόνο που συντάσσεται η διαθήκη και να αναφέρεται σ' αυτήν. Εκείνος που επικαλείται την αποκλήρωση οφείλει να αποδείξει το λόγο της.

Αρ. 1844 - Συγγνώμη του λόγου. Το δικαίωμα της αποκλήρωσης αποσβήνεται με τη συγγνώμη. Η συγγνώμη που επέρχεται μετά τη διάταξη της αποκλήρωσης καθιστά την αποκλήρωση ανίσχυρη.

Αρ. 1845 - Αποκλήρωση για λόγους πρόνοιας. Αν ο μεριδιούχος κατιών ζει βίο άσωτο ή είναι καταχρεωμένος, ο διαθέτης μπορεί να διατάξει με τη διαθήκη να περιέλθει η νόμιμη μοίρα του στους κατιόντες του μεριδιούχου κατ' αναλογία προς τις εξ' αδιαθέτου μερίδες τους, είτε να ορίσει εκτελεστή για να τη διοικεί είτε και τα δύο. Στη διαθήκη πρέπει να αναφέρεται ο λόγος και να λαμβάνεται πρόνοια για τη

συντήρηση του μεριδιούχου. Εκείνος που επικαλείται τη διάταξη της διαθήκης οφείλει να αποδείξει το λόγο της. Η διάταξη δεν ισχύει, αν κατά το θάνατο του διαθέτη έπαψε να υπάρχει ο λόγος της.

Εργασία για το σπίτι

- ♦ Ο κληρονομούμενος **K** έχει δύο παιδιά, τους **T₁** και **T₂**, τρία εγγόνια, τους **E₁** και **E₂** (παιδιά του **T₁**) και τον **E₃** (παιδί του **T₂**) και δύο δισέγγονους, τους **Δ₁** και **Δ₂** (παιδιά του **E₂**). Στη ζωή υπάρχει και η σύζυγος **Σ** του **K**, καθώς και ο αδελφός του **A** και οι ανιψιοί του **A₁** και **A₂**. Τα παιδιά του **K** (**T₁** και **T₂**) και ο εγγονός του **E₂** δε βρίσκονται στη ζωή. Επίσης, να σημειώσουμε ότι ο **K**, έχοντας βάσιμους λόγους, αναγόμενος σε υπαιτιότητα της συζύγου του, είχε δικαίωμα και άσκησε αγωγή διαζυγίου.

Αφού δοθούν φωτοτυπημένα τα άρθρα του Α.Κ. 1813-1822 και κάποιες πρόσθετες πληροφορίες από την εισαγωγή (Νομοθετικές απόψεις), να ζητηθεί από τους μαθητές να απαντήσουν στις παρακάτω ερωτήσεις:

- α) Ποιοι καλούνται από τους παραπάνω στην κληρονομία του **K**, σύμφωνα με τις διατάξεις του Α.Κ.;
- β) Να αιτιολογήσετε τη συγκεκριμένη διαδοχή, σύμφωνα με το νόμο.

Απάντηση:

- α) Η σύζυγος **Σ** θα κληρονομούσε το 1/4, αλλά στη συγκεκριμένη περίπτωση ο **K**, έχοντας δικαίωμα κατά το χρόνο του θανάτου του, άσκησε αγωγή διαζυγίου κατά της συζύγου του για βάσιμο λόγο, αναγόμενο σε υπαιτιότητά της.
Επειδή τα παιδιά του **K** **T₁** και **T₂** δεν βρίσκονται στη ζωή, το μερίδιό τους περιέρχεται στους εν ζωή κατιόντες (διαδοχή κατά ρίζες) ως εξ' αδιαθέτου κληρονόμοι. Επομένως στην κατηγορία καλούνται:
Στο μισό της κληρονομίας ο **E₁**, **Δ₁** και **Δ₂**.
Στο υπόλοιπο μισό της κληρονομίας ο **E₃**.
Τα κληρονομικά μερίδια είναι: **E₁** = 2/8, **Δ₁** = 1/8, **Δ₂** = 1/8, **E₃** = 4/8
- β) Ο αδελφός του **A** (δεύτερη τάξη) δεν καλείται στην κληρονομία, επειδή ζουν οι κατιόντες του **K** (πρώτη τάξη).

Εργασία για το σπίτι

- ♦ Ο **K** ορίζει στη διαθήκη του: Εγκαθιστά κληρονόμο στα $\frac{3}{8}$ της κληρονομίας του τον ανιψιό του **A** και στα άλλα $\frac{3}{8}$ το φίλο του **B**. Κατά το χρόνο του θανάτου του η σύζυγός του είναι έγκυος. Ποια θα είναι τελικά τα κληρονομικά μερίδια των **A** και **B**, της συζύγου και του τέκνου που θα γεννηθεί;

Απάντηση:

Το κληρονομικό μερίδιο της συζύγου είναι: $\frac{1}{4} : 2 = \frac{1}{8}$

Το κληρονομικό μερίδιο του τέκνου είναι: $\frac{3}{4} : 2 = \frac{3}{8}$

$\frac{1}{8} + \frac{3}{8} = \frac{4}{8}$ ως αναγκαίοι κληρονόμοι.

Τα υπόλοιπα $\frac{4}{8} : 2 (A + B) = \frac{2}{8}$.

Το κληρονομικό μερίδιο του **A** είναι $\frac{2}{8}$ και του **B** ομοίως $\frac{2}{8}$.

Εργασία για το σπίτι

- ♦ Ο κληρονομούμενος **K** με δύο παιδιά, αλλά χωρίς σύζυγο, άφησε με διαθήκη όλη την κληρονομία του στην εγγονή του **E**. Ποιο είναι το ποσοστό της νόμιμης μοίρας καθενός παιδιού και ποιο το μερίδιο της εγγονής του **E**;

Απάντηση:

Τα παιδιά, ως αναγκαίοι κληρονόμοι, δικαιούνται το ήμισυ της κληρονομίας, δηλαδή $\frac{2}{4}$. Επομένως το κάθε παιδί δικαιούται $\frac{2}{4} : 2 = \frac{1}{4}$ της κληρονομίας. Η δε εγγονή **E** τα υπόλοιπα $\frac{2}{4}$ της κληρονομίας.

ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΑ ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΑ ΕΡΩΤΗΣΕΩΝ

Συνδυασμός ερωτήσεων του τύπου «σωστό - λάθος» και σύντομης απάντησης

Αφού διαβάσετε τις παρακάτω προτάσεις να κυκλώσετε το Σ εάν τις θεωρείτε σωστές και το Λ εάν τις θεωρείτε λανθασμένες. Στη συνέχεια, στην κενή σειρά που ακολουθεί, να αναδιατυπώσετε τις λανθασμένες προτάσεις, ώστε να γίνουν σωστές.

1. Κληρονομική διαδοχή εξ αδιαθέτου επέρχεται από το νόμο, εφόσον υπάρχει έγκυρη διαθήκη για όλη την κληρονομία. Σ Λ
.....
2. Με την εξ αδιαθέτου κληρονομική διαδοχή επιδιώκεται η ισομερής διανομή της κληρονομίας στους κληρονόμους. Σ Λ
.....
3. Η ρύθμιση της εξ αδιαθέτου διαδοχής βασίζεται στη συγγένεια και στη συζυγική σχέση. Σ Λ
.....
4. Στην εξ αδιαθέτου κληρονομική διαδοχή καλούνται στην πρώτη τάξη ο σύζυγος, τα παιδιά και οι γονείς του κληρονομούμενου. Σ Λ
.....
5. Αναγκαίοι κληρονόμοι είναι μόνο τα παιδιά του κληρονομούμενου. Σ Λ
.....

Ερωτήσεις πολλαπλής επιλογής

Να βάλετε σε κύκλο το γράμμα που αντιστοιχεί στη σωστή απάντηση.

1. Κληρονομική διαδοχή εξ αδιαθέτου επέρχεται από το νόμο, εφόσον ο κληρονομούμενος:
 - α) δεν διέθεσε με τη διαθήκη του όλη ή μέρος της κληρονομίας του
 - β) δεν εγκατέστησε με τη διαθήκη του ως κληρονόμο τον επιζώντα σύζυγό του
 - γ) άφησε με τη διαθήκη του λιγότερα απ' όσα ορίζει ο νόμος στον επιζώντα σύζυγό του και τα τέκνα του.

2. Αναγκαστική κληρονομική διαδοχή επέρχεται από το νόμο, εφόσον ο κληρονομούμενος:
 - α) πέθανε χωρίς να συντάξει διαθήκη
 - β) η διαθήκη που συνέταξε ήταν άκυρη
 - γ) δεν εγκατέστησε στη διαθήκη τα τέκνα του ως κληρονόμους
 - δ) αποκλήρωσε με τη διαθήκη τη σύζυγό του, επειδή τον άφηνε νηστικό

Ερωτήσεις συμπλήρωσης

Να συμπληρώσετε τα κενά στις παρακάτω προτάσεις.

1. Με την εξ αδιαθέτου διαδοχή επιδιώκεται η της
2. Η ρύθμιση της εξ αδιαθέτου διαδοχής βασίζεται στη και τη σχέση.
3. Το μερίδιο που προκύπτει με την αναγκαστική κληρονομική διαδοχή λέγεται

Ερώτηση αντιστοίχισης

Να γράψετε στο κενό αριστερά τα γράμματα των δεδομένων της Β' στήλης, που αντιστοιχούν στο δεδομένο της Α' στήλης.

A'	B'
1. ____ Εξ αδιαθέτου διαδοχή	α) ο κληρονομούμενος πέθανε χωρίς να συντάξει διαθήκη β) με τη διαθήκη του δεν διέθεσε όλη την κληρονομία του γ) ο κληρονομούμενος άφησε λιγότερα απ' όσα ορίζει ο νόμος στους στενούς συγγενείς του
2. ____ Νόμιμη μοίρα	δ) η διαθήκη που συνέταξε ήταν άκυρη ε) ο κληρονομούμενος δεν εγκατέστησε ως κληρονόμους τους στενούς συγγενείς ή τον επιζώντα σύζυγό του

Ερωτήσεις ανάπτυξης

Να απαντήσετε σε καθένα από τα παρακάτω θέματα.

1. Πότε επέρχεται, σύμφωνα με το νόμο, η εξ αδιαθέτου κληρονομική διαδοχή και τι επιδιώκεται με αυτό τον τρόπο διαδοχής.
2. Αναγκαστική κληρονομική διαδοχή (νόμιμη μοίρα):
 - α) Να προσδιορίσετε ποια είναι τα πρόσωπα τα οποία ο κληρονομούμενος δεν μπορεί να αποκλείσει από την κληρονομία του αυθαίρετα.
 - β) Να αναφερθείτε στη σκοπιμότητα του δικαίου της νόμιμης μοίρας.

**ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΑ ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΑ ΚΡΙΤΗΡΙΩΝ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ
ΜΕ ΣΥΝΔΥΑΣΜΟ ΔΙΑΦΟΡΕΤΙΚΟΥ ΤΥΠΟΥ ΕΡΩΤΗΣΕΩΝ**

Παράδειγμα Ολιγόλεπτου Διαγωνίσματος

Το παράδειγμα που ακολουθεί αφορά την 40η διδακτική ενότητα

A. ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΜΑΘΗΤΗ

ΟΝΟΜΑΤΕΠΩΝΥΜΟ:

ΤΑΞΗ: ΤΜΗΜΑ:

ΜΑΘΗΜΑ:

ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ:

B. ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ

ΘΕΜΑ 1ο	ΒΑΘ/ΓΙΑ	
<i>Χαρακτηρίστε τις παρακάτω προτάσεις ως σωστές ή λανθασμένες βάζοντας σε κύκλο το αντίστοιχο γράμμα (Σ για τις σωστές και Λ για τις λανθασμένες). Στη συνέχεια, στην κενή σειρά που ακολουθεί, να αναδιατυπώσετε τις λανθασμένες προτάσεις, ώστε να γίνουν σωστές.</i>	Μονάδες 4 (4X1)	
1. Με την εξ αδιαθέτου κληρονομική διαδοχή επιδιώκεται η ισομερής διανομή της κληρονομίας στους κληρονόμους.	Σ	Λ
2. Στην εξ αδιαθέτου κληρονομική διαδοχή καλούνται στην πρώτη τάξη ο σύζυγος, τα παιδιά και οι γονείς του κληρονομούμενου.	Σ	Λ
3. Αναγκαίοι κληρονόμοι είναι μόνο τα παιδιά του κληρονομούμενου.	Σ	Λ
4. Ο κληρονομούμενος έχει δικαίωμα να αποκληρώσει τα παιδιά και τη σύζυγό του χωρίς κάποιο σοβαρό λόγο.	Σ	Λ

ΘΕΜΑ 2ο	ΒΑΘ/ΓΙΑ
<p><i>Να συμπληρώσετε τα κενά στις παρακάτω προτάσεις.</i></p> <p>1. Με την εξ αδιαθέτου διαδοχή επιδιώκεται η της</p> <p>2. Η ρύθμιση της εξ αδιαθέτου διαδοχής βασίζεται στη και τη σχέση.</p> <p>3. Το μερίδιο που προκύπτει με την αναγκαστική κληρονομική διαδοχή λέγεται</p>	<p>Μονάδες 6 (6X1)</p>

ΘΕΜΑ 3ο	ΒΑΘ/ΓΙΑ
<p><i>Να γράψετε στο κενό αριστερά τα γράμματα των δεδομένων της Β' στήλης, που αντιστοιχούν στο δεδομένο της Α' στήλης.</i></p>	<p>Μονάδες 5</p>
Α'	Β'

<p>1. ____ Εξ αδιαθέτου διαδοχή</p> <p>2. ____ Νόμιμη μοίρα</p>	<p>α) ο κληρονομούμενος πέθανε χωρίς να συντάξει διαθήκη</p> <p>β) με τη διαθήκη του δεν διέθεσε όλη την κληρονομία του</p> <p>γ) ο κληρονομούμενος άφησε λιγότερα απ' όσα ορίζει ο νόμος στους στενούς συγγενείς του</p> <p>δ) η διαθήκη που συνέταξε ήταν άκυρη</p> <p>ε) ο κληρονομούμενος δεν εγκατέστησε ως κληρονόμους τους στενούς συγγενείς ή τον επιζώντα σύζυγό του</p>	
ΘΕΜΑ 4ο		ΒΑΘ/ΓΙΑ
<p><i>Να απαντήσετε στις παρακάτω ερωτήσεις.</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>Αναγκαστική κληρονομική διαδοχή (νόμιμη μοίρα):</i> <ul style="list-style-type: none"> α) Να προσδιορίσετε ποια είναι τα πρόσωπα τα οποία ο κληρονομούμενος δεν μπορεί να αποκλείσει από την κληρονομία του αυθαίρετα. β) Να αναλύσετε τη σκοπιμότητα του δικαίου της νόμιμης μοίρας. 		Μονάδες 5